

Psykoanalyse for alle

Velkommen til Villa Freud

Lisbet Jære

De er over alt. På bussen og i restaurantene. Noen danser tango, andre ser på fotball. Vi snakker om psykologer i Argentinas hovedstad Buenos Aires, hvor parolen «hver mann sin psykolog» i noen miljøer på det nærmeste er realisert.

I BYBILDET: I Buenos Aires nyter et par lunsjen sin på Freud & Fahler. Restauranten er typisk nok eid av en psykoanalytiker.

I Buenos Aires er hver 126. innbygger psykolog. Det sies at det ikke finnes det sted i verden som har like mange psykologer. I den fasjonable bydelen Palermo i Buenos Aires ligger det et eget boligområde som kalles Villa Freud, og det ikke bare på folkemunne, selv *Wikipedia*, verdensvevens selvstyrte leksikon, har plukket det opp. Tilnavnet skyldes det høye antallet psykologer og psykiatere som bor i området.

Om lag 80 prosent av byens psykologer har spesialisert seg innenfor psykoanalyse – og de er ikke arbeidsledige. Men hvorfor? Underveis til Villa Freud tar vi en liten runde i byen for å se hvordan denne besettelsen av «det ubevisste sjeleliv» preger dagliglivet til *los porteños*, innbyggerne i Buenos Aires. Først stikker vi innom bakeren.

– I en periode var det sånn at dersom du ikke gikk til psykoanalyse, så ble du ansett for ikke å være riktig klok, for å være litt *loco*. I et visst sjikt av samfunnet ble du i alle fall ikke akseptert, sier den lokale bakeren Jorge. Han er selvfølgelig ikke *loco* og har fått sin dose med psykoanalyse. I tillegg lager han verdens beste brød og croissanter i sitt franskinspirerte bakeri.

Den typiske psykologen

På treningssenteret møter jeg Maria, en typisk argentinsk psykolog. Hun er kvinne, som 85 prosent av Argentinas nærmere 63 000 utdannede psykologer, hvorav rundt 47 000 er aktive i yrket. Maria har spesialisert seg innenfor psykoanalyse, og fikk utdanningen ved et offentlig universitet, i likhet med to tredjedeler av byens øvrige psykologer.

– Jeg har akkurat meldt meg på et kurs i kognitiv psykologi. Jeg har lyst til å ha muligheten til å jobbe i Europa, og der er ikke psykoanalysen like populær som her. Men jeg merker at jeg er ganske kritisk, sier Maria.

Siden møter jeg henne igjen, og spør om fordommene ble bekreftet.

– Ja, huff, det var verre enn jeg trodde, sier hun, og mener ingen metode kan måle seg med psykoanalysen. Så den holder hun seg til, selv om det skulle bety at døra til arbeidsmarkedet i Europa blir noe mer lukket.

Tilbake til jakten på Villa Freud. Når jeg i en kiosk spør om veien videre, viser det seg at jenta bak disken er psykologistudent.

Freud er skuffende nok ikke spesielt synlig i denne øvre middelklassebydelen der tettheten av psykoanalytikere skal være så høy. Men jeg støter da på en restaurant med navn Freud & Fahler. Og ganske visst – mannen bak baren kan bekrefte at eieren er psykoanalytiker.

Hvorfor er det sånn?

Om Villa Freud visuelt sett ikke helt når opp til sitt navn og rykte, så gjør mannen bak psykologstatistikkene det, Modesto Alonso. Jeg er langt fra den første journalisten som har troppet opp på Alonsos kontor. Både *New York Times* og *Newsweek* har vært innom.

Det var en gang på 1970-tallet at en fransk journalist spurte ham om det var sant at det var rundt 30 000 psykologer i Argentina. Dette tallet lå langt over datidens virkelighet, men det var nok til at Alonsos nysgjerrighet ble vekket. I 1993 begynte han å forske på dette, som etter hvert var blitt kjent rundt om i verden som et argentinsk fenomen, gjennom sin hovedarbeidsplass på fakultetet for psykologi ved universitetet i Buenos Aires.

«Modesto» betyr beskjeden, ren, til og med ærbar. Han kler navnet sitt, er hyggelig og tillitvekkende, svarer høflig, og er helt klart forsiktig med å gi ut informasjon han ikke er 100 prosent sikker på.

– *Hvorfor alle disse psykologene?*

– Det er et godt spørsmål. Det fins teorier som går på dette med at Argentina, og især Buenos Aires, har svært høy europeisk immigrasjon, noe som har skapt et slags kulturelt identitetsproblem. Er vi europeere eller søramerikanere? Vi søker etter vår egen identitet. Videre er det et land med stor politisk ustabilitet og mange kriser, sier han, vel vitende at svaret ikke er fullgodt, siden det utvilsomt fins nasjoner med lignende trekk som ikke har et spesielt høyt antall psykologer av den grunn.

Etter flere år i de gode vindens by, bæres jeg nå videre på den lettere brisen av Modestos fabuleringer omkring dette med folkets åpenbare draging mot psykoanalysen. Kontorveggene er dekket med utmerkelser og diplomer fra inn- og utland. De vitner om lang fartstid i yrket. Han er blant annet tidligere president i *Asociacion Argentina de Psicoterapia*, og redaktør av boken *Psykologi i Amerika*, utgitt av *The Interamerican Society of Psychology*.

Modeste Alonso sier ydmykt at han ikke kan *garantere* ryktene om at Buenos Aires er den byen som har flest psykologer i hele verden, eller at Argentina muligens er det landet som har flest

psykologer. Bare at siden han begynte å forske på dette, har han ikke *støtt på* noe annet sted med flere psykologer.

– Det jeg kan bevise, er at det ikke fins noe annet land i *Amerika* som har så mange psykologer som Argentina.

Mange immigranter

Det høye antallet immigranter er altså den vanligste teorien som brukes for å forklare hvorfor det er så mange psykologer her. Mange psykologer, i hovedsak psykoanalytikere, fant også veien hit i tiden rundt verdenskrigene. Mange argentinere deler Freuds etniske gruppe. Nest etter USA og Russland er Argentina det landet hvor det bor flest jøder, bortsett fra Israel. Men Alonso sier det ikke fins studier som kan dokumentere *hvorfor* psykologi og spesielt psykoanalyse har fått et så stort innpass i argentinsk kultur.

Mens psykoanalysen har fått hard medfart i store deler av den øvrige verden og hevdes å være i krise, står den altså svært sterkt i Argentina. Men heller ikke her i sin tradisjonelle form med fire timer ukentlig terapi.

– Det som først og fremst praktiseres, er psykoanalytisk psykoterapi eller dynamisk psykoterapi. Du kan si det er en psykoanalyse mer tilpasset dagens samfunn, siden folk flest verken har tid eller penger til tradisjonell psykoanalyse. Det tilbys terapi i par, grupper, til barn, ungdom og individuelt. Psykoanalysen ligger der som teoretisk grunnlag, men formen er friere, sier Modesto, og framhever freudianeren Jacques Lacans sterke posisjon i Argentina.

VITENSKAPELIG: Psykoanalytikeren Modesto Alonso, som er tilsatt ved fakultetet for psykologi ved universitetet i Buenos Aires, har forsket på Argentinas psykologtethet.

God mental helse?

Ikke hvem som helst kan gå til psykolog, en time koster tross alt rundt 130 kroner. I Argentinas klassesdelte samfunn er det et typisk middelklasse- eller overklassefenomen. Tidligere var det mer vanlig å få terapien dekket gjennom helseforsikringer. Det fins fortsatt noen sentre støttet av staten eller frivillige organisasjoner hvor en kan få terapi for rundt fem dollar timen.

I Argentina lærer de om psykologi allerede i ungdomsskolen. Derfor er den generelle psykologikunnskapen god blant argentinere.

– *Fins det bevis for at den mentale helse er bedre i Buenos Aires på grunn av alle psykologene? Eller motsatt, at så mange argentinere går til psykolog fordi de har mer problemer enn andre?*

– Det at det fins så mange psykologer, garanterer ikke at den mentale helsen er god, heller ikke at argentinere har mer problemer enn andre. Jeg tror det er kulturelt, av en eller annen grunn er det blitt vanlig og akseptert her. Det fins få studier, men det vi vet, er at rundt 20 prosent av befolkningen i Buenos Aires har en eller annen form for psykiske problemer. Det mest vanlige er depresjon og stressrelaterte lidelser.

En noe forræderisk tanke presser på: Følelsen av at mange argentinere legger *for* mye i det å gå til psykolog, både av tid og penger. Det er ikke uvanlig å gå år etter år.

- *Er det ikke en fare for at det utarter til bare å bli en vane?*
- Dersom det blir en vane, vil vel *det* være en lidelse i seg selv.